

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

Кафедра філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
«29» серпня 2024 року,
протокол № 1.

Перша проректорка, голова методичної ради
університету, кандидатка наук з державного
управління, доцентка

Ірина КОВТУН

«29» серпня 2024 року

м.п.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

навчальної дисципліни

«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ»

для підготовки на першому (освітньому) рівні

здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування

галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування

за заочною формою навчання

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання, кандидат біологічних наук, доцентка
«28» серпня 2024 року

_____ Тетяна ВИГОВСЬКА

СХВАЛЕНО:

Рішення кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання
«29» серпня 2024 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри, доктор філософських наук, професор
«29» серпня 2024 року

_____ Леонід ВИГОВСЬКИЙ

Деканеса факультету публічного управління, кандидатка наук з державного управління, доцентка
«29» серпня 2024 року

_____ Тетяна ПІДЛІСНА

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни			3
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	–	3
	1.2.	Лекції	–	4
	1.3.	Семінарські заняття	–	5
	1.4.	Самостійна робота студентів	–	7
	1.5.	Індивідуальні завдання	–	9
	1.6.	Підсумковий контроль	–	10
2.	Схема нарахування балів		–	11
3.	Рекомендовані джерела		–	13
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		–	15

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін. зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін. зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Категорійно-понятійний апарат безпеки життєдіяльності. Ризик як кількісна оцінка небезпек.	13	2	2	-	-	9	14	1	-	-	-	13
2.	Природні небезпеки, характер їх проявів та дії на живі організми та об'єкти економіки.	13	2	2	-	-	9	15	1	1	-	-	13
3.	Техногенні небезпеки та їх наслідки.	17	4	4	-	-	9	15	1	1	-	-	13
4.	Небезпеки в соціумі. Особливості безпеки в період воєнного стану.	17	4	4	-	-	9	16	1	1	-	-	14
5.	Правові та організаційні основи охорони праці.	17	4	4	-	-	9	16	1	1	-	-	14

6.	Організація охорони праці на підприємстві.	13	2	2	-	-	9	14	1	-	-	-	13
	Всього годин	90	18	18	-	-	54	90	6	4	-	-	80

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Категорійно-понятійний апарат безпеки життєдіяльності. Ризик як кількісна оцінка небезпеки.	1
1.1. 1.2. 1.3. 1.4. 1.5.	Теоретичні основи БЖДООП. Базові поняття: безпека, небезпека, ризик, надзвичайна ситуація, шкідливі і небезпечні виробничі чинники. Ризик як кількісна оцінка небезпек. Потенційно-небезпечні об'єкти. Класифікація надзвичайних ситуацій за походженням, територіального поширення та обсягів заподіяних збитків.	
2.	Природні небезпеки, характер їх проявів та дії на живі організми та об'єкти економіки.	1
2.1. 2.2. 2.3. 2.4. 2.5. 2.6. 2.7.	Види природних небезпек. Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ: землетрусу, карсту, осідання ґрунту, зсувів, ерозії ґрунту. Небезпечні метеорологічні явища: сильний вітер, ураган, смерч, шквали, зливи, спека, мороз, снігопад, град, ожеледиця. Небезпечні гідрологічні процеси та явища: повені, паводки. Пожежі в екосистемах. Біологічні небезпеки: патогенні мікроорганізми, епідемії та пандемії, інфекційні хвороби. Комплекс заходів з запобігання природних НС та організації дій щодо усунення їхніх негативних наслідків.	
3.	Техногенні небезпеки та їх наслідки.	1
3.1. 3.2. 3.3. 3.4. 3.5. 3.6. 3.7. 3.8. 3.9.	Види техногенних небезпек та вражаючих чинників. Промислові аварії та катастрофи. Небезпечні ситуації на транспорті та аварії Поняття про гідродинамічні небезпеки. Небезпечні чинники пожеж та вибухів. Небезпека від іонізуючого випромінювання. Класи небезпечних хімічних речовин за характером дії на організм людини. Поняття про забруднення хімічними речовинами під час техногенних аварій. Заходи та засоби захисту від техногенних небезпек.	
4.	Небезпеки в соціумі. Особливості безпеки в період воєнного стану.	1
4.1. 4.2. 4.3. 4.4. 4.5. 4.6. 4.7.	Основні види соціально-політичних небезпек. Соціально-політичні конфлікти. Види тероризму. Алкогольна та наркотична залежність. Заходи з попередження дії соціально-політичних небезпек. Правила реагування на повітряну тривогу. Безпека населення на території збройного протистояння. Попередження	

4.8. 4.9.	про небезпечні знахідки в зоні бойових дій. Сучасні військові засоби масового ураження та наслідки їх застосування та заходи захисту.	
5.	Понятійний апарат охорони праці, правові та організаційні основи охорони праці і державне управління охороною праці.	1
5.1. 5.2. 5.3. 5.4. 5.5. 5.6.	Основні терміни та визначення в галузі охорони праці. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників. Законодавство України про охорону праці. Нормативно-правові акти з охорони праці та їхня структура. Гігієна праці та виробнича санітарія. Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Охорона праці жінок, неповнолітніх та інвалідів. Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій.	
6.	Організація охорони праці на підприємстві.	1
6.1. 6.2. 6.3. 6.4. 6.5. 6.6. 6.7.	Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в організації. Основні заходи по запобіганню травматизму та професійним захворюванням. Служба охорони праці підприємства. Навчання з охорони праці. Види інструктажів та терміни їх проведення. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі. Атестація робочих місць за умовами праці. Карта умов праці. Кабінети охорони праці, основні завдання та напрямки роботи.	
	Усього	6

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 2. Природні небезпеки, характер їх проявів та дії на живі організми та об'єкти економіки.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ (землетруси, зсуви, обвали, ерозія ґрунту).
2. Небезпечні метеорологічні явища (сильний вітер, ураган, смерч, шквал, зливи, сильна спека, мороз, снігопад, град, ожеледь).
3. Небезпечні гідрологічні процеси та явища (підтоплення, затоплення повеневими або паводковими водами, підтоплення внаслідок затору льоду, вітрові нагони).
4. Біологічні небезпеки. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів: найпростіші, гриби, віруси, рикетсії, бактерії. Пандемії, епідемії, масові отруєння людей.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: геологічні процеси, явища (землетруси, вулкани, зсув, ерозія ґрунтів). метеорологічні явища: (сильні вітри, урагани, смерчі, сильна спека), гідрологічні явища (підтоплення). Пожежі. Патогенні мікроорганізми, пандемії, віруси.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: виясненню основних методів виявлення вражаючих факторів на людину та економіку, розумінню комплексу заходів з запобігання природних НС та організації дій щодо усунення їхніх негативних наслідків.

Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори.
2. Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки.
3. Класифікація НС техногенного характеру.
4. Фактори техногенних вибухів, що призводять до ураження людей, руйнування будівель, споруд, технічного устаткування і забруднення навколишнього середовища.
5. Поняття про іонізуюче випромінювання.
6. Режими захисту населення та приміщень від проникнення радіоактивних речовин.
7. Токсичні речовини їх вплив на організм та методи захисту від впливу.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: техногенні фактори небезпек, вражаючі фактори, небезпечні фактори, шум, вібрація, термічні фактори, електричні фактори, електромагнітні фактори, хімічні фактори, біологічні фактори, аварії, катастрофи.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: як визначити стратегію і принципи забезпечення безпеки в умовах, де виникають техногенні небезпеки, вміти порівняти природні штучні джерела іонізуючих випромінювань, вміти класифікувати шкідливі хімічні та біологічні фактори небезпеки, давати характеристики хімічним та біологічним факторам, пояснювати сутність дії на організм людини токсичних хімічних речовин, аналізувати якість навколишнього середовища за вмістом шкідливих хімічних речовин, мікроорганізмів.

Семинарське заняття 2

Тема 4. Небезпеки в соціумі. Особливості безпеки в період воєнного стану.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження.
2. Моделі формування соціально-психологічних небезпек.
3. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки.
4. Види тероризму, його первинні, вторинні та каскадні вражаючі фактори; збройні напади, захоплення й утримання об'єктів державного значення; встановлення вибухового пристрою у багатолюдному місці, установі (організації, підприємстві), викрадання зброї та небезпечних речовин з об'єктів їхнього зберігання, використання, перероблення або під час транспортування.
5. Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини.
6. Шкідливі звички, соціальні хвороби та їхня профілактика.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: конфлікт, соціально-політичний конфлікт, війна, тероризм, шкідливі звички, соціальні хвороби.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: виясненню загальних закономірностей виникнення соціальних та політичних небезпек, розумінню сутті, причин та видів тероризму, соціальних хвороб, шляхів зараження та профілактики захворювань.

Тема 5. Понятійний апарат охорони праці, правові та організаційні основи охорони праці і державне управління охороною праці.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Правові, нормативні, та організаційні основи безпеки життєдіяльності.
2. Основні законодавчі та нормативні акти з питань безпеки життєдіяльності.
3. Управління та нагляд за безпекою життєдіяльності.
4. Принципи та методи забезпечення безпеки життєдіяльності у НС.
5. Органи нагляду і контролю за дотриманням вимог безпеки.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: безпека, менеджмент безпеки, правові, нормативні та організаційні основи безпеки, принципи та методи забезпечення безпеки у НС.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: в'ясненню суті менеджменту безпеки, змісту правових, нормативних та організаційних основ безпеки, принципів та методів забезпечення безпеки у НС.

1.4. Самостійна робота студентів

Тема 1. Категорійно-понятійний апарат безпеки життєдіяльності. Ризик як кількісна оцінка небезпек

Завдання 1.

1. Дайте коротку характеристику техносфери.
2. Проаналізуйте техногенний тиск на систему «людина – життєве середовище».
3. Інформаційний вибух як фактор небезпеки для життєдіяльності людини.
4. Аксиома про потенційну небезпеку.
5. Класифікація ризиків за масштабами розповсюдження, задоцільністю, заступенем припустимості.

Завдання 2.

Підготувати тези на конференцію на тему: «Динаміка надзвичайних ситуацій в Україні за останні 10 років».

Питання для самоконтролю

1. Чим відрізняється поняття «біосфера», «техносфера», «ноосфера»?
2. Що є предметом вивчення БЖД та які цілі і завдання стоять перед нею?
3. Які наслідки для безпеки сучасної людини настають через значний техногенний тиск на середовище її існування?
4. Особливості існування людини в умовах інформаційного вибуху.
5. Чи завжди потенційна небезпека супроводжується її негативним впливом на людину?
6. Як поділяються фактори у виробничій сфері?
7. Якими шляхами можна досягти зниження імовірності ризику до припустимого рівня.

Тема 2. Природні небезпеки, характер їхніх проявів на живі організми та об'єкти економіки.

Завдання 1.

1. Опишіть природні загрози тектонічного характеру.
2. Проаналізуйте топологічні природні загрози.
3. Дайте коротку характеристику особливостям біологічної загрози.

Завдання 2.

Підготувати 10 тестових завдань по даній темі.

Питання для самоконтролю

1. Класифікація природних НС.
2. Повінь, селевий потік, снігова лавина – дайте характеристику.
3. Епідемії інфекційних хвороб, захворювання та враження рослин і тварин – охарактеризуйте це.

Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки.**Завдання 1.**

1. Дайте характеристику шуму і вібрації та їх впливу на людину.
2. Дайте оцінку сучасної радіаційної обстановки в Україні.
3. З'ясуйте фактори електричного струму, що впливають на організм людини.
4. Сформулюйте визначення гранично допустимого рівня (ГДР).
5. Які засоби захисту від надмірного шуму?
6. Який негативний вплив вібрації на організм людини?
7. Який негативний вплив термічних факторів на людину?
8. Які природні та штучні джерела випромінювання?
9. Які наслідки радіаційного забруднення місцевості, сировини, продуктів та води?

Завдання 2.

Підготувати тези на конференцію на тему: «Токсичні речовини їх вплив на організм та методи захисту від їх впливу».

Питання для самоконтролю

1. Поясніть поняття шуму та вібрації та їх вплив на організм людини.
2. Визначте джерела та засоби захисту від дії ГЧ та УФ випромінювань.
3. Вплив електричного струму на організм людини.
4. Як впливає іонізуюче випромінювання на організм людини?
5. Методи захисту від біологічних факторів небезпек.
6. Визначте вплив на організм людини шкідливих речовин.
7. Поясніть сутність ГДК шкідливих хімічних речовин на людину.
8. Дайте загальні характеристики біологічних факторів небезпек.
9. Поясніть вплив отруйних речовин на організм людини.
10. Характеристика шкідливих речовин.

Тема 4. Небезпеки в соціумі. Особливості безпеки в період воєнного стану.**Завдання 1.**

1. Опишіть соціально-політичні конфлікти.
2. Проаналізуйте, які причини виникнення соціально-політичних небезпек?
3. Дайте коротку характеристику небезпекам, які належать до соціально-політичних?
4. Тероризм. Правила поведінки під час захоплення у заручники.
5. Який вплив ЗМІ на свідомість людини?
6. Який вплив реклами на свідомість людини?
7. Які є методи маніпулювання свідомістю людини?
8. Дезінформація як метод маніпулювання людською свідомістю.

Завдання 2.

Підготувати 10 тестових завдань по даній темі.

Питання для самоконтролю

1. Навіювання як спосіб маніпулювання свідомістю людини.
2. Гіпноз як різновид навіювання.
3. Шкідливі звички.
4. Соціальні хвороби.

5. Психологічні чинники забезпечення безпеки людини.
6. Як впливає на поведінку людини в НС її фізичний та психологічний стан?

Тема 6. Організація охорони праці на підприємстві.

Завдання 1.

1. Опишіть критерії та показники оцінки ефективності функціонування системи безпеки та захисту в НС об'єкта господарювання.
2. Проаналізуйте принципові, правові, організаційні, економічні та соціальні засади охорони здоров'я в Основах законодавства України про охорону здоров'я.
3. Як здійснюється санітарне та епідемічне благополуччя населення?
4. Що передбачає право на охорону здоров'я кожного громадянина України?

Завдання 2.

Підготувати повідомлення на тему: «Основні законодавчі акти БЖД».

Питання для самоконтролю

1. Що таке структура управління та нагляду за БЖД?
2. Що входить в основу законодавчої бази БЖД?
3. Які правила поведінки в умовах НС?
4. Як надається населенню інформація про наявність виникнення НС?

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі рефератів-оглядів. Завдання обирається студентом на початку семестру і виконується за ustalеними вимогами.

1.5.1. Основні вимоги до написання рефератів

Реферат, незалежно від теми, містить визначені реквізити: титульна сторінка встановленого зразка, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел і додатки (у разі необхідності). У вступі розкривається місце обраної теми в курсі адміністративного права та нормативне забезпечення теми. В основній частині розкривається суть обраної теми та аналізуються існуючі проблеми. В кінці реферату підводяться короткі підсумки викладеного дослідження.

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [4, с. 7].

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, лівє – 3,0 см, правє – 1,0 см. Загальний обсяг реферату-огляду – від 10 до 15 сторінок формату А4.

1.5.2. Темі рефератів

1. Безпека людини – невід'ємна складова характеристики стратегічного напрямку розвитку людства.
2. Безпека життєдіяльності і споріднені науки та навчальні дисципліни.
3. Життя як вища форма існування матерії.
4. Класифікація небезпек – крок до забезпечення безпеки.
5. Система «людина – життєве середовище» та її компоненти.
6. Основні принципи управління ризиком.
7. Пожежі у природних екосистемах.
8. Вражаючі фактори природних пожеж, характер їхніх проявів та наслідки.
9. Біологічні небезпеки. Вражаючі фактори біологічної дії.
10. Характеристика особливо небезпечних хвороб – чума, холера.
11. Небезпечні патогенні мікроорганізми.
12. Негативні фактори виробничого середовища.

13. Іонізуюче випромінювання і забезпечення радіаційної безпеки.
14. Характеристика електромагнітних випромінювань та їх вплив на організм людини.
15. Хімічно-небезпечні об'єкти на Хмельниччині.
16. Хімічне забруднення навколишнього середовища.
17. Радіаційно-небезпечні об'єкти України.
18. Використання хімічної та біологічної зброї.
19. Позитивне та негативне у використанні хімічних речовин.
20. Характеристика шкідливих хімічних речовин та їх вплив на навколишнє середовище і людину.
21. Вплив радіоактивних речовин. Прилади контролю радіоактивного забруднення.
22. Масштаби захворювання та швидкість поширення соціальних хвороб в Україні.
23. Інфекційні хвороби (туберкульоз, гепатит, СНІД) та методи запобігання їх зараженню.
24. Загальні закономірності виникнення соціальних та політичних небезпек.
25. Навіювання як спосіб маніпулювання свідомістю людини.
26. Вплив ЗМІ на свідомість людини.
27. Шкідливі звички.
28. Людина і її здоров'я.
29. Стан здоров'я населення України.
30. Вплив кліматичних умов на здоров'я людини.
31. Обмін речовин в організмі людини.
32. Основні види харчових речовин.
33. Значення якості харчових продуктів у життєдіяльності людини.
34. Управління та нагляд за БЖД та охороною праці.
35. Правові основи БЖД та охорони праці.
36. Органи управління, сили і ресурси з попередження та регулювання на НС на державному рівні.
37. Загальні норми законодавства, підзаконних актів, що регламентують регулювання безпеки, зниження ризиків і пом'якшення наслідків НС.
38. Організація першої долікарської допомоги на підприємствах, установах та організаціях.
39. Аптечка першої долікарської допомоги.
40. Перша долікарська допомога при конкретних видах травм та захворюваннях.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного заліку.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Теоретичні основи БЖДОП.
2. Базові поняття: безпека, небезпека, ризик, надзвичайна ситуація, шкідливі і небезпечні виробничі чинники.
3. Ризик як кількісна оцінка небезпек.
4. Види природних небезпек.
5. Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ: землетрусу, карсту, осідання ґрунту, зсувів, ерозії ґрунту.
6. Небезпечні метеорологічні явища: сильний вітер, ураган, смерч, шквали, зливи, спека, мороз, снігопад, град, ожеледиця.
7. Небезпечні гідрологічні процеси та явища: повені, паводки.
8. Біологічні небезпеки: патогенні мікроорганізми, епідемії та пандемії, інфекційні хвороби.
9. Соціально-політичні конфлікти.
10. Види тероризму.
11. Алкогольна та наркотична залежність.

12. Натовп, суїцид, згвалтування.
13. Заходи з попередження дії соціально-політичних небезпек.
14. Безпека населення на території збройного протистояння.
15. Попередження про небезпечні знахідки в зоні бойових дій.
16. Конституційні засади охорони праці в Україні.
17. Закон України «Про охорону праці».
18. Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці.
19. Охорона праці жінок, неповнолітніх, осіб з інвалідністю.
20. Обов'язки працівників щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці.
21. Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки.
22. Система державного управління охороною праці в Україні.
23. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.
24. Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в організації.
25. Види інструктажів та терміни їх проведення.
26. Виробничі травми, професійні захворювання, нещасні випадки виробничого характеру.
27. Атестація робочих місць за умовами праці.
28. Карта умов праці. Кабінети охорони праці, основні завдання та напрямки роботи.
29. Предмет і завдання дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці».
30. Основні поняття та визначення з дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці».
31. Модель життєдіяльності людини. Головні визначення.
32. Біологічні небезпеки. Вражаючі фактори біологічної дії.
33. Вибухо-пожежоне безпечні об'єкти в Україні та на Хмельниччині.
34. Види тероризму, його первинні, вторинні та каскадні вражаючі фактори.
35. Дії під час пожежі. Евакуація населення.
36. Дія на організм людини патогенних організмів.
37. Засоби колективного та індивідуального захисту від небезпек.
38. Класифікація небезпек та їх характеристика.
39. Класифікація НС техногенного характеру.
40. Класифікація та характеристика шкідливих хімічних речовин.
41. Небезпечні гідрологічні процеси та явища.
42. Організація життєзабезпечення населення в надзвичайних ситуаціях.
43. Організація і проведення рятувальних та інших невідкладних робіт у районах лиха.
44. Основні поняття та визначення пожежної безпеки та загальна схема забезпечення пожежної безпеки.
45. Перша долікарська допомога та загальні принципи її надання.
46. Правові норми, що регламентують організаційну структуру органів управління безпекою та захистом за БЖД та ООП.
47. Радіаційна безпека.
48. Ризик як оцінка небезпек.
49. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики.
50. Способи і засоби пожежогасіння.
51. Структура та завдання Єдиної державної системи запобігання і реагування.
52. Таксономія, ідентифікація і класифікація небезпек.
53. Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори.
54. Управління безпекою життєдіяльності в Україні та концепція організації роботи з профілактики невиробничого травматизму.

1.6.2. Приклад залікового білету

1. Предмет і завдання дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці».
2. Природні небезпеки та їх характеристика.
3. Вибухо-пожежонебезпечні об'єкти в Україні та на Хмельниччині.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 3 лекційних занять за заочною формою навчання. Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій		
			1	2	3
1.	Заочна	3	1,67	3,33	5

2.3. Обсяг балів, здобутих студентом під час семінарських занять, обчислюється за сумою балів, здобутих під час кожного із занять, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатком 3 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова. З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 2 семінарських занять.

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань наведено в таблиці:

№ з/п	б тем	Номер теми						Усього балів
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	6	5	6	5	6	6	34
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	6						6
	Усього балів							40

3. Рекомендовані джерела

Тема 1

1. Атаманчук П.С. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2017. 276 с.
2. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: навчальний посібник / О.П. Яворовський, В.М. Шевцова, В.І. Зенкіна та ін.; за заг. ред. О.П. Яворовського. Київ: ВСВ “Медицина”, 2018. 288 с.
3. Зацарний В.В., Праховнік Н.А., Землянська О.В., Зацарна О.В. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник. Київ: НТУУ «КПІ» ІЕЕ, 2016. URL: <http://ela.kpi.ua/kandle/123456789/18263>.
4. Безпека життєдіяльності: метод. вказівки до виконання практичних, індивідуальних робіт та домашньої контрольної роботи для студ. техн. спец. / укл.: Г.П. Демиденко, В.М. Прилепський, О.В. Землянська та ін. Київ: НТУУ «КПІ», 2007. 68 с.
5. Міхеєв Ю.В., Землянська О.В. Цивільний захист: метод. вказівки до виконання практичних робіт. Київ: НТУУ «КПІ», 2016. URL: <http://ela.kpi.ua/kandle/123456789/3568>.
6. Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан С.І., Мохняк С.М. Основи цивільного захисту: навчальний посібник. Львів, 2010. 384 с.
7. Перкун І.В., Погребняк В.Г. Цивільний захист: конспект лекцій. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2016. 97 с.

Тема 2

1. Атаманчук П.С. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2017. 276 с.
2. Яворовський О.П., Шевцова В.М., Зенкіна В.І. та ін. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: навчальний посібник / за заг. ред. О.П. Яворовського. Київ: ВСВ “Медицина”, 2018. 288 с.
3. Захарченко М.В., Орлов М.В., Голубєв А.К. та ін. Безпека життєдіяльності у повсякденних умовах виробництва, побуту та у надзвичайних ситуаціях: навчальний посібник. Київ: ІЗМІ, 2006. 196 с.
4. Зацарний В.В., Праховнік Н.А., Землянська О.В., Зацарна О.В. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник. Київ: НТУУ «КПІ» ІЕЕ, 2016. URL: <http://ela.kpi.ua/kandle/123456789/18263>.
5. Безпека життєдіяльності: метод. вказівки до виконання практичних, індивідуальних робіт та домашньої контрольної роботи для студ. техн. спец. / укл.: Г.П. Демиденко, В.М. Прилепський, О.В. Землянська та ін. Київ: НТУУ «КПІ», 2007. 68 с.
6. Міхеєв Ю.В., Землянська О.В. Цивільний захист: метод. вказівки до виконання практичних робіт. Київ: НТУУ «КПІ», 2016. URL: <http://ela.kpi.ua/kandle/123456789/3568>.
7. Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан С.І., Мохняк С.М. Основи цивільного захисту: навчальний посібник. Львів, 2010. 384 с.
8. Перкун І.В., Погребняк В.Г. Цивільний захист: конспект лекцій. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2016. 97 с.

9. Халмурадов Б.Д. Безпека життєдіяльності. Перша допомога в надзвичайних ситуаціях: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 138 с.

Тема 3

1. Атаманчук П.С. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2017. 276 с.

2. Яворовський О.П., Шевцова В.М., Зенкіна В.І. та ін. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: навчальний посібник / за заг. ред. О.П. Яворовського. Київ: ВСВ "Медицина", 2018. 288 с.

3. Зацарний В.В., Праховнік Н.А., Землянська О.В., Зацарна О.В. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник. Київ: НТУУ «КПІ» ІЕЕ, 2016. URL: <http://ela.kpi.ua/kandle/123456789/18263>.

4. Трєяткова Л.Д., Литвиненко Г.Є. Засоби індивідуального захисту, виготовлення та застосування: навчальний посібник. Київ: Лібра, 2008. 317 с.

5. Міхєєв Ю.В., Землянська О.В. Цивільний захист: метод. вказівки до виконання практичних робіт. Київ: НТУУ «КПІ», 2016. URL: <http://ela.kpi.ua/kandle/123456789/3568>.

6. Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан С.І., Мохняк С.М. Основи цивільного захисту: навчальний посібник. Львів, 2010. 384 с.

7. Перкун І.В., Погребняк В.Г. Цивільний захист: конспект лекцій. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2016. 97 с.

Тема 4

1. Атаманчук П.С. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2017. 276 с.

2. Бєдрій Я.І. Охорона праці та пожежна безпека: навчальний посібник для студентів ВНЗ та інженерів-практиків. Київ: Навчальна книга – Богдан, 2014. 184 с.

3. Яворовський О.П., Шевцова В.М., Зенкіна В.І. та ін. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: навчальний посібник / за заг. ред. О.П. Яворовського. Київ: ВСВ "Медицина", 2018. 288 с.

4. Зацарний В.В., Праховнік Н.А., Землянська О.В., Зацарна О.В. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник. Київ: НТУУ «КПІ» ІЕЕ, 2016. URL: <http://ela.kpi.ua/kandle/123456789/18263>.

5. Міхєєв Ю.В., Землянська О.В. Цивільний захист: метод. вказівки до виконання практичних робіт. Київ: НТУУ «КПІ», 2016. URL: <http://ela.kpi.ua/kandle/123456789/3568>.

6. Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан С.І., Мохняк С.М. Основи цивільного захисту: навчальний посібник. Львів, 2010. 384 с.

7. Правила пожежної безпеки в Україні. Київ: Основа, 2019. 120 с.

8. Перкун І.В., Погребняк В.Г. Цивільний захист: конспект лекцій. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2016. 97 с.

9. Халмурадов Б.Д. Безпека життєдіяльності. Перша допомога в надзвичайних ситуаціях: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 138 с.

Тема 5

1. Атаманчук П.С. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2017. 276 с.

2. Яворовський О.П., Шевцова В.М., Зенкіна В.І. та ін. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: навчальний посібник / за заг. ред. О.П. Яворовського. Київ: ВСВ "Медицина", 2018. 288 с.

3. Зацарний В.В., Праховнік Н.А., Землянська О.В., Зацарна О.В. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник. Київ: НТУУ «КПІ» ІЕЕ, 2016. URL: <http://ela.kpi.ua/kandle/123456789/18263>.

4. Міхєєв Ю.В., Землянська О.В. Цивільний захист: метод. вказівки до виконання практичних робіт. Київ: НТУУ «КПІ», 2016. URL: <http://ela.kpi.ua/kandle/123456789/3568>.

5. Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан С.І., Мохняк С.М. Основи цивільного захисту: навчальний посібник. Львів, 2010. 384 с.

6. Перкун І.В., Погребняк В.Г. Цивільний захист: конспект лекцій. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2016. 97 с.
7. Хижняк М.І., Нагорна А.М. Здоров'я людини та екологія. Київ: Здоров'я, 1995. 232 с.

Тема 6

1. Атаманчук П.С. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2017. 276 с.
2. Яворовський О.П., Шевцова В.М., Зенкіна В.І. та ін. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: навчальний посібник / за заг. ред. О.П. Яворовського. Київ: ВСВ "Медицина", 2018. 288 с.
3. Безпека життєдіяльності у законах та підзаконних актах: навчально-методичний посібник / Вінницький НМУ ім. М.І. Пирогова; укл. В.С. Тарасюк та ін. Вінниця, 2005. 103 с.
4. Зацарний В.В., Праховнік Н.А., Землянська О.В., Зацарна О.В. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник. Київ: НТУУ «КПІ» ІЕЕ, 2016. URL: <http://ela.kpi.ua/kandle/123456789/18263>.
5. Теорія та практика менеджменту безпеки: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (14 травня 2019 р., Луцьк) / Східноєвропейський нац. ун-т ім. Лесі Українки; відп. ред. Л.М. Черчик., 2019. 160 с.
7. Міхеєв Ю.В., Землянська О.В. Цивільний захист: метод. вказівки до виконання практичних робіт. Київ: НТУУ «КПІ», 2016. URL: <http://ela.kpi.ua/kandle/123456789/3568>.
8. Перкун І.В., Погребняк В.Г. Цивільний захист: конспект лекцій. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2016. 97 с.

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. База нормативно-правових актів України: <https://zakon.rada.gov.ua/>
2. Державна служба України з надзвичайних ситуацій: <http://www.mns.gov.ua/>
3. Державні будівельні норми України: <https://dbn.co.ua/load/normativy/dbn/1>
4. Державні санітарні правила та норми: <https://medprosvita.com.ua/mozderzhavni-sanitarni-pravila-normi-pidbirka/>
5. Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту (ІДУ НД ЦЗ): <https://idundcz.dsns.gov.ua/>
6. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України: <http://www.menr.gov.ua/>